

Lahdesjärven Vuoreksen puistokadun asemakaavan 8858 luontoarvoselvitys

21.12.2021

WSP Projekti 315221

Donna ID 5 583 668

Sara Caetano

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	3
2	Alueen yleiskuvaus.....	3
3	Lähtöaineisto.....	4
4	Kasvillisuus ja luontotyytit.....	8
4.1	Tulokset.....	8
5	Huomionarvoiselle lajistolle soveltuva elinympäristö.....	15
5.1	Liito-orava.....	15
5.2	Lepakot.....	15
5.3	Lahokaviosammal.....	16
5.4	Huomionarvoiset lintulajit.....	18
5.5	Huomionarvoiset hyönteislajit.....	18
6	Maankäytön suositukset ja lisäselvitystarpeet.....	18
7	Viittaukset.....	20
	Liite 1. Selvitysalueen luontotyytit.....	21
	Liite 2. Kasvillisuuskartoituksen lajilista.....	22

1 Johdanto

WSP on laatinut luontoarvotarkastelun Lahdesjärven Vuoreksen puistokadun itäpuolisen alueen asemakaavan nro 8858 alueelle. Luontoarvotarkastelu on tehty Tampereen kaupungin asemakaavoituksen toimeksiannosta. Asemakaavan tavoitteena on muuttaa alueen kortteli- ja katurakennetta sopivammaksi isommille yrityksille. Asemakaavassa tutkitaan rakentamisalueen laajentamista luontoarvot ja massatasapaino huomioiden.

Koko asemakaava-alueelle tehtiin kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys 26.-27.7.2021. Lisäksi arvioitiin alueen soveltuvuutta liito-oravan, lahakaviosammalen, lepakoiden sekä huomionarvoisten hyönteis- ja lintulajien elinympäristöksi. Tämän pohjalta arvioitiin lisäselvitystarpeita. Selvityksen toteutti biologi (FM) Sara Caetano.

2 Alueen yleiskuvaus

Selvitysalue on noin 10 hehtaarin kokoinen alue Tampereen eteläosissa Lahdesjärvessä, joka koostuu Vuoreksen puistokadun itäpuolisen alueen asemakaava-alueesta. Se rajoittuu lännessä Vuoreksen puistokatuun, pohjoisessa Automiehenkadun ja E63:n liittymään, idässä Lahdesjärven rantametsikköön ja etelässä Niittiaukioon ja Riitahuhtan metsään.

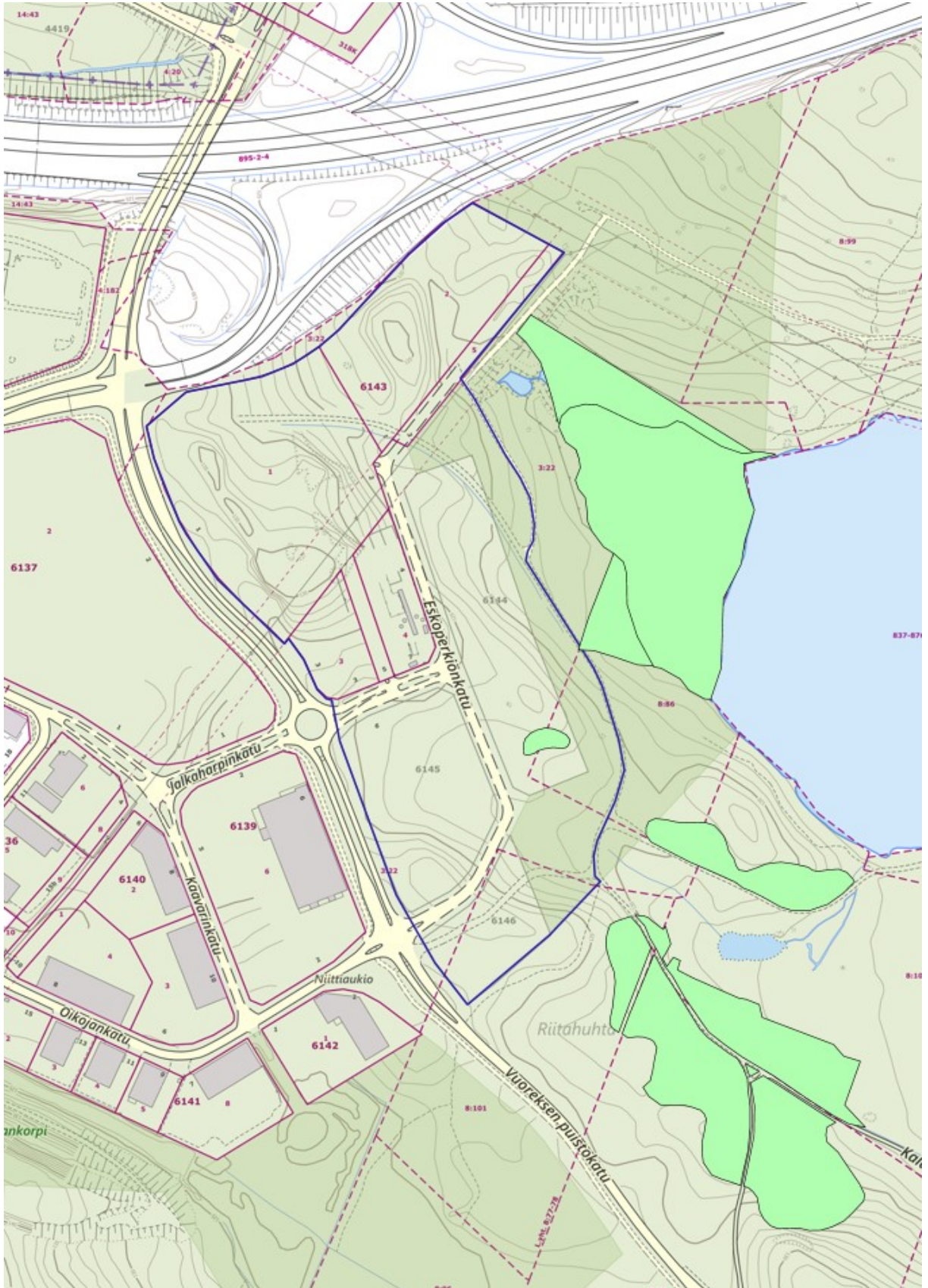
Kuva 1. Selvitysalue kartalla esitettynä.

Selvitysalueella on pääasiassa melko nuoria ja lehtipuuvaltaisia metsäkuvioita. Alueen länsiosissa on myös muutama kuvio varttuneempaa kuusivaltaista metsää. Selvitysalueen keskellä on betoniurakoitsija Swerockin tehdasalue, joka on kivilouhikko.

3 Lähtöaineisto

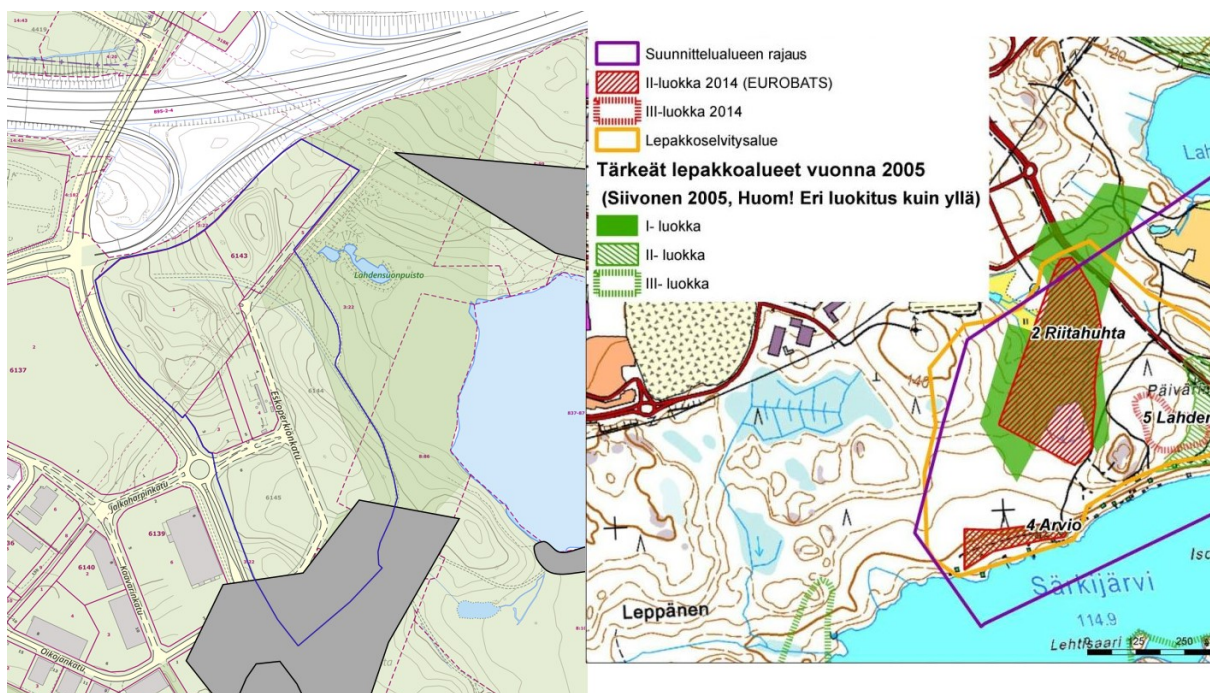
Selvitysalueelle on tehty aiempi kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys vuonna 2002 (Korte 2002). Sitten suurella osalla selvitysalueella on tehty puunhakkuita, ja betonitehdas on perustettu. Vuoden 2002 selvityksen perusteella nykyisen selvitysalueen luontotyypit ovat pääasiassa tuoretta ja lehtomaista kangasta. Lahdesjärven rannassa on korpikuvio, jonka Metsähallitus on arvioinut ei luonnontilaiseksi metsäluonnon erityisen tärkeäksi elinympäristöksi. Nykyisellä selvitysalueella on rajattu pieni lehtolaikku, joka ei kuitenkaan ole luonnontilainen (kuva 2). Se on selvityksessä ollut osa laajempaa lehtolaikkujen kokonaisuutta, jonka muut kuviot ovat nykyisestä selvitysalueesta etelään.

Selvitysalueen eteläpuoleisen Västringinmäen asemakaavan nro 8587 laadinnan yhteydessä on tehty kasvillisuus-, luontotyyppi-, liito-orava-, pesimälinnusto- ja lepakkoselvitykset. Selvitykset eivät ole ulottuneet nykyisen selvitysalueen puolelle, vaan pääasiassa rajautuivat Vuoreksen puistokadun selvitysalueen etelärajaan. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksessä nykyisen selvitysalueen rajalla todettiin kasvupaikkatyyppinä tuoretta kangasta, lehtomaista kangasta ja lehtoa (Tampereen kaupunki 2019). Lahdesjärven rannan metsä arvioitiin n. 80–100 vuotta vanhaksi kuusimetsäksi. Huomionarvoisista kasvilajeista havaittiin kaiheorvokkia ja lehtotähtimöä, ja nykyisen selvitysalueen puolella lehtomataraa. Lehtomatara on melko harvinainen laji Suomessa, mutta kuitenkin elinvoimainen (LC).

Kuva 2. Selvitysalueen läheisyydessä todetut avainbiotoopit. Selvitysalueen sisällä on vuonna 2002 arvioitu pieni lehtokuvio. Selvitysalue on rajattu sinisellä. Lähde: Tampereen karttapalvelu Oskari.

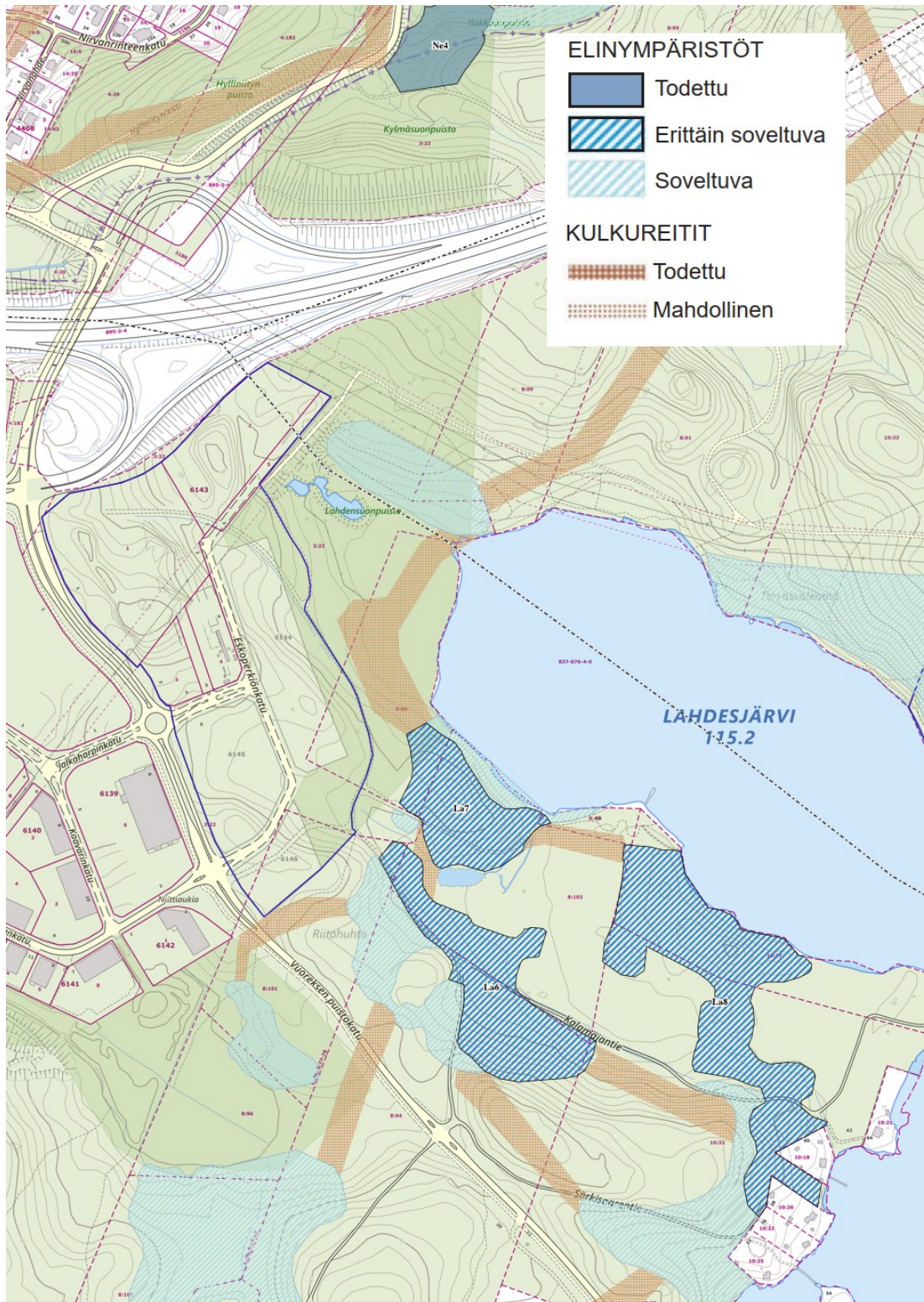
Selvitysalueen eteläosiin ulottuu Oskari-karttapalvelun mukaan I-luokan lepakkoalue (kuva 3). Alue on rajattu vuonna 2005 siirtolohkareen halkeamassa olevan lisääntymiskolonian perusteella. Siirtolohkare sijaitsee nykyisen selvitysalueen eteläpuoleisessa metsässä, jota lepakot käyttävät elinympäristönään. Lepakkoselvityksiä päivitettiin vuosina 2014 ja 2019 Västinginjärvien osalta. Näitä selvityksiä ei tehty nykyiselle selvitysalueelle, mutta niiden perusteella lepakkoaluetta pienennettiin niin, ettei se ulotu nykyiselle selvitysalueelle, ja se määritettiin II-luokan lepakkoalueeksi (kuva 3). Nykyinen selvitysalue onkin pääasiassa taimikkoa, ja etenkin siipat pysyttelivät lepakkoselvityksessä kuusikkoisilla, yhtenäisillä metsäalueilla. Lahdesjärven rannoilla on II-luokan lepakkoalueita.

Kuva 3. Arvokkaat lepakkoalueet selvitysalueen läheisyydessä. Vasemmalla ovat Tampereen karttapalvelu Oskarissa esitetyt arvokkaat lepakkoalueet (harmaalla) ja nykyisen selvitysalueen rajaus (sinisellä). Oikealla on esitetty päällekkäin vuonna 2005 rajattu arvokas lepakkoalue (vihreällä) ja myöhempien selvitysten perusteella pienemmäksi rajattu arvokas lepakkoalue (punaruskealla) (lähde Mustajärvi & Onttonen 2014).

Nykyinen selvitysalue on ollut osa Tampereen liito-oravakartoituksia ja -seurantaa (Tampereen kaupunki 2017, 2019 & 2020). Nykyisen selvitysalueen ja Lahdesjärven välisissä rantametsissä on myös havaittu jälkiä liito-oravasta vuosina 1997 ja 2002 (karttapalvelu Oskari). Vuoden 2016 liito-oravakartoituksessa ei kuitenkaan havaittu jälkiä liito-oravasta alueella. Lahdesjärven rantaan arvioitiin liito-oravalle soveltuvia elinympäristöjä ja kulkureittejä vanhoihin kuusivaltaisiiin metsiin (kuva 4). Nämä eivät osu nykyisen selvitysalueen sisälle. Vuosien 2017–2019 liito-oravaseurannassa löydettiin liito-oravan

papanoita Lahdesjärven etelärannalta, mutta nykyisen selvitysalueen välittömässä läheisyydessä seurantaa ei tehty.

Kuva 4. Vuoden 2016 liito-oravakartoituksen tulokset selvitysalueen lähellä. Selvitysalue rajattu sinisellä. Lähde: Tampereen karttapalvelu Oskari.

Vuoreksen puistokadun asemakaavaa varten tehtiin viitasammakkoselvitys keväällä 2021 (Caetano 2021). Asemakaava-alueen läheisyydessä oli kaksi viitasammakolle soveltuvaa lisääntymisaluetta, Lahdensuonpuiston lammet ja Lahdesjärven uimarannan viereinen lammikko. Niillä ei selvityksessä havaittu soidintavia viitasammakkokoiraita. Selvitysalueen sisällä ei todettu viitasammakolle erityisen hyvin soveltuvia elinympäristöjä.

Västingimäen pesimälinnustoselvityksien yhteydessä nykyisen selvitysalueen kaakkoispuolella havaittiin pensaskerttu (NT), joka todennäköisesti pesi alueella (Mäkelä 2019). Pensaskerttu viihtyy pensaikkaisilla avomailla, ja selvitysalueella on pensoittunutta vanhaa hakkuualueita.

Selvitysalueelta ei ole Laji.fi-portaalissa huomionarvoisten lajien havaintoja. Selvitysalueen itäpuolella Lahdesjärven rannalla on kookasta vanhempaa kuusikkoa, josta on havaintoja niin liito-oravasta (VU, EU:n luontodirektiivin II liitteen laji) kuin varpuspöllöstäkin (VU). Myös Tampereen karttapalvelu Oskarin tietojen mukaan rantakuusikosta on havaintoja liito-oravasta ja kaiheorvokista.

Tampereen kantakaupungin yleiskaavassa 2040 osoitettu keskuspuistoverkosto on merkitty kulkemaan nykyisen selvitysalueen itäpuolella Lahdesjärven rantaa myöten, pohjois-eteläsuunnassa.

4 Kasvillisuus ja luontotyypit

Selvitysalueen luontotyypit ja kasvillisuus kartoitettiin 26. ja 27.7.2021. Maastokäynnillä alue kierrettiin jalkaisin ja havainnoitiin alueen ominaispiirteitä, luonnontilaisuutta ja kasvillisuutta. Havaintojen pohjalta arvioitiin alueen luontotyyppejä. Selvityksessä kiinnitettiin erityistä huomiota uhanalaiseen lajistoon ja luontotyyppeihin, metsälakikohteisiin, vesilakikohteisiin, luonnonsuojelulain luontotyyppeihin, sekä muutoin merkittävään kasvilajistoon.

Kasvilajien uhanalaisuusluokitukset perustuvat uusimman Punaisen kirjan (Hyvärinen ym. 2019) arviointiin, ja luontotyyppien uhanalaisuusluokitukset perustuvat uusimman Luontotyyppien punaisen kirjan (Kontula & Raunio 2018) arviointiin. Metsälakikohteet on määritelty Metsälaissa (MetsäL 10 §), vesilakikohteet vesilaissa (587/2011, 2. luvun 11 §), ja luonnonsuojelulain luontotyypit Suomen luonnonsuojelulaissa (LSL 29 §). Arvokkaiden luontotyyppien esiintyminen lisää alueen luontoarvoja ja viittaa usein myös arvokkaan lajiston esiintymiseen alueella.

4.1 Tulokset

Selvitysalue voidaan jakaa muutamaaan varttuneeseen metsikköön, jotka ovat pääasiassa tuoretta ja lehtomaista kangasta, mutta paikoitellen myös kuivahkoa kangasta. Lisäksi suuri

osa selvitysalueita on pihlaja- koivu- ja kuusivaltaista taimikkoa tai nuorta metsää, jonka kasvutyyppin määrittämistä vaikeuttaa puuston nuori ikä ja hakkuualueiden lajiston runsaus. Näiden lisäksi alueella on heinikkoista avomaata, sekä louhikon ja tienvierustojen ruderaattikasvillisuutta. Kasvillisuusalueet on esitetty kartalla liitteessä 1. Havaittu kasvillisuus on esitetty tarkemmin liitteessä 2. Uhanalaista tai silmälläpidettävää lajistoa tai luontotyyppijä ei havaittu. Selvitysalueen itäosassa havaittiin kyläkellukkaa, jota kasvoi hiekkatien ja metsikön välisessä ojassa. Kyläkellukka on lajina elinvoimainen (LC), mutta on harvinainen Tampereen pohjoispuolella.

Haitallisista vieraslajeista alueella esiintyy runsaasti komealupiinia, jota kasvaa sekä avomailla että metisen sisällä. Tämän lisäksi terttuseljaa esiintyy useilla kuvioilla. Lisäksi selvitysalueen pohjoisosassa metsänreunalla havaittiin jättitataresiintymä.

Heinikkoista avomaata esiintyy sekä selvitysalueen koillisrajalla, että selvitysalueen pohjoisosan metsikön keskellä olevalla puuttomalla aukiolla. Avomaiden valtalajeja ovat vuohenputki, pietaryrtti, nokkonen ja kastikat (kuva 5). Myös komealupiinia kasvaa runsaasti.

Kuva 5. Avomaan heinikkoa.

Ruderaattialueita esiintyy niin betonitehtaan louhikossa kuin teiden hiekkapohjaisilla penkereillä (kuva 6). Lajisto on melko tyypillistä tienvarsien ja joutomaiden lajistoa.

Valtalajeja ovat komealupiini, pietaryrtti ja pelto-ohdake. Louhikossa kasvaa runsaasti koivuntaimia. Huomionarvoisia paahdeympäristöjen lajeja ei havaittu.

Kuva 6. Louhikon ruderaattikasvillisuutta

Taimikkoalueiden puusto on pääasiassa hyvin nuorta, mutta alueelle on viimeisen hakkuun yhteydessä jätetty muutamia kookkaita mäntyjä. Puulajeista yleisimmät ovat pihlaja, koivu ja kuusi (kuva 7). Pensaista alueella esiintyy vadelmaa. Kenttäkerroksen valtalajeja ovat maitohorsma, sananjalka, sekä heinistä kastikat. Alueella kasvaa sekaisin metsälajeja ja varhaisen sukcession lajeja, kuten maitohorsmaa, sekä reunavaikutuksesta johtuen esimerkiksi hevонhierakkaa, pujoa ja pietaryrttiä. Metsänpohja on pääasiassa melko avointa ja heinävaltaista, mutta etenkin taimikon keskiosissa kasvaa myös varvuista puolukkaa ja mustikkaa.

Taimikoiden nuoren iän ja varhaisen sukcessiovaiheen takia luontotyyppien määrittäminen on haastavaa. Kasvillisuustyyppien tyyppilajit eivät vielä tule ilmi, ja hakkuaukioilla viihtyvää lajistoa on yhä runsaasti. Taimikkoalueiden luontotyyppinä ovat kuitenkin todennäköisimmin tuore tai lehtomainen kangas, sillä niillä esiintyy lajistoa joka ei viihdy karummilla kasvupaikoilla, kuten metsäkurjenpolvi, lillukka ja nuokkuhelmikkä. Alueella esiintyy myös kuivien kankaiden tyyppilajeja kuten sananjalkaa ja puolukkaa, mutta tällaiset kasvillisuusalueet eivät muodosta laajempia yhtenäisiä kuvioita. Heinien suuri määrä voisi

viitata lehtoon, mutta todennäköisesti liittyy selvitysalueen nuoreen ikään ja avoimuuteen. Tätä tukee myös alueen muu kasvillisuus, joka on tyypillisempää tuoreille kankaille kuin lehdolle. Vuonna 2002 havaittua lehtolaikkua ei voitu tässä selvityksessä todeta. Koska alueen puusto on hyvin nuorta, lehtolaikku ei joka tapauksessa täytä metsälain vaatimuksia luonnontilaisen kaltaisesta lehdosta. Västingimäen luontoselvityksissä havaittua lehtomataraa ei tässä selvityksessä tavattu, eivätkä sen esiintymät tyypillisesti olekaan pysyviä hakkuualueilla.

Kuva 7. Valtaosa selvitysalueesta on hyvin nuorta metsää tai taimikkoa.

Selvitysalueen länsiosassa on kaksi **lehtomaisen kankaan** kuviota, jotka sijaitsevat n. 50 metrin päässä toisistaan kahden puolen hiekkatietä (kuva 8). Kasvillisuudeltaan ne ovat toistensa kaltaisia. Niiden pääpuulaji on kuusi, mutta niissä kasvaa myös nuorta lehtipuuta, etenkin koivua ja pihlajaa. Pensaista metsäkuvioissa kasvaa taikinamarjaa. Aluskasvillisuus on melko harvaa, ja valtalajeja ovat mustikka ja sinivuokko. Muuta lajistoa ovat mm. käenkaali, oravanmarja, metsäkurjenpolvi, puolukka, lillukka, ja lehtomaisten elinympäristöjen heinälajit nuokkuhelmikkä ja mäkilehtoluste.

Kuva 8. Selvitysalueen länsiosien lehtomaista kangasta.

Selvitysalueen eteläosaan sisältyy pieni alue Riitahuhdan metsästä. Alue arvioitiin **tuoreeksi kankaaksi** (kuva 9). Sen valtapuuna on kuusi, ja sekapuuna nuoria lehtipuita, mm. harmaaleppää, koivua, haapaa ja pihlajaa. Kenttäkerroksessa valtalajeja ovat mustikka, oravanmarja ja metsämaitikka. Muuta lajistoa ovat mm. vanamo, metsäkurjenpolvi ja metsäimarre.

Myös selvitysalueen pohjoisosissa on tuoreeksi kankaaksi tulkittu metsäkuvio. Sen puusto on pääasiassa koivua ja nuorta kuusikkoa. Kuvion reunoilla kasvaa harmaaleppää. Kenttäkerros on melko avoin kuusentaimien varjostavasta vaikutuksesta johtuen, mutta siinä kasvaa laikuittain mm. mustikkaa, rönsyleinikkiä, rohtotädykettä, ja sanikkaisista metsäalvejuurta, metsäkortetta, metsäimarretta ja sanajalkaa. Pensaista alueella havaittiin vadelmaa ja mustaherukkaa. Kasvillisuus viittaa melko kosteaan ympäristöön, mutta samalla myös voimakkaaseen reunavaikutukseen. Metsäkuvion pohjoisosissa selvitysalueen rajalla on pieni puuton ja mutainen alue, jolla kasvillisuus on rantamataraa ja heiniä lukuun ottamatta vähäistä, sekä edellä mainittu puuton heinävaltainen aukio.

Kuva 9. Selvitysalueen tuoretta kangasta.

Selvitysalueen pohjoisosan metsikössä on pieni alue **kuivahkoa kangasta**. Kuviolla on pääasiassa taimikkoa, joka koostuu mm. pihlajasta, koivusta, kuusesta ja pajuista, sekä pensaista harvakseltaan vadelmaa. Kuvion pohjoisosissa on varttunutta männikköä. Kenttäkerroksen valtalajistoa ovat sananjalka ja metsälauha, paikoitellen kasvaa runsaasti puolukkaa ja mustikkaa.

Myös selvitysalueen luoteiskulmassa on nuorta sekametsää, joka tulkittiin kuivahkoksi kankaaksi (kuva 10). Sillä kasvaa etenkin koivua, kuusta ja pihlajaa. Kenttäkerroksessa esiintyy runsaasti sananjalkaa, puolukkaa, mustikkaa, ja kieloa. Seassa kasvaa myös hieman kanervaa, kultapiiskua ja oravanmarjaa.

Voimalinjan alapuolisilla kallioilla on **jäkälikköä**, jolla kasvaa valko- ja harmaaporonjäkälää, puolukkaa ja kanervaa, sekä pihlajan, kuusen ja koivun taimia (kuva 11).

Kuva 10. Osa selvitysalueen taimikoista on kuivahkoa kangasta.

Kuva 11. Sähkölinjan alla on pieni jäkälikkö.

5 Huomionarvoiselle lajistolle soveltuva elinympäristö

Tarkastelussa selvitettiin alueen soveltuvuutta liito-oravan, lepakoiden, lahokaviosammalen, sekä huomionarvoisten hyönteis- ja lintulajien elinympäristöksi.

5.1 Liito-orava

Liito-orava (*Pteromys volans*) on rauhoitettu laji sekä luontodirektiivin II ja IV liitteiden (92/43/EEC) laji. Vuoden 2019 Punaisen kirjan perusteella se on luokiteltu vaarantuneeksi (VU) (Hyvärinen ym. 2019).

Liito-oravan elinympäristöä ovat tyypillisesti varttuneet kuusivaltaiset sekametsät, joissa on lehtipuita ravinnoksi ja puunkoloja pesä- ja piilopaikaksi. Etenkin kookkaita haapoja kasvavat sekametsät ovat liito-oravan suosiossa. Liito-oravan elinympäristöjä on myös heikompilaatusissa elinympäristöissä, mutta nuorissa taimikoissa se ei esiinny.

Selvitysalueella on runsaasti taimikkoa, nuorta metsikköä ja avomaata, jotka eivät tarjoa liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä. Selvitysalueella on muutama kuvio varttunutta kuusivaltaista metsää, jotka voisivat toimia ainakin liito-oravan kulkuyhteytenä. Niiden lehtipuusto on kuitenkin nuorta, eikä kookkaita haapoja ole. Kuusikot voisivat toimia osana liito-oravan elinympäristöä, mutta eivät sovellu ainakaan liito-oravan ydinalueeksi.

5.2 Lepakot

Kaikki Suomessa tavatut lepakkolajit ovat EU:n luontodirektiivin IV (92/43/EEC) lajeja, ja lisäksi luonnonsuojelulaille rauhoitettuja, joten niiden lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat lailla suojattuja. EUROBATS-sopimuksen mukaisesti myös lepakoiden muuttoreitit ja ruokailualueet tulisi huomioida maankäytön suunnittelussa.

Lepakoille soveltuvat elinympäristöt vaihtelevat lajin mukaan. Esimerkiksi pohjanlepakko voi viihtyä myös kaupunkiympäristössä, kun taas viiksisiiippa ja isoviiksisiiippa esiintyvät lähes aina metsissä, etenkin vanhoissa ja kuusivaltaisissa metsissä. Vesistöt, rantametsät ja rantaruovikot ovat tyypillisesti lepakoille hyviä saalistusalueita. Myös pienipiirteiset kulttuurimaisemat soveltuvat hyvin monien lepakkolajien elinympäristöksi, mutta laajoilla avoimilla alueilla, kuten peltoaukeilla, lepakot eivät juurikaan liiku. Nuori taimikko ei myöskään ole lepakoille sopivaa elinympäristöä.

Suuri osa selvitysalueesta on lepakoiden kannalta sopimattomia tai heikosti soveltuvia elinympäristöjä, kuten taimikkoa, nuorta metsää ja avomaata. Alueella ei myöskään havaittu lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi soveltuvia puunkoloja tai vanhoja rakennuksia. Louhikossa voisi kuitenkin olla lepakoille soveltuvia kivenkoloja. Selvitysalueen suurin potentiaali lepakoille soveltuvaksi elinympäristöksi ovat selvitysalueen itäosan kuusivaltaiset metsiköt, jotka voivat toimia myös lepakoiden kulkuyhteytenä.

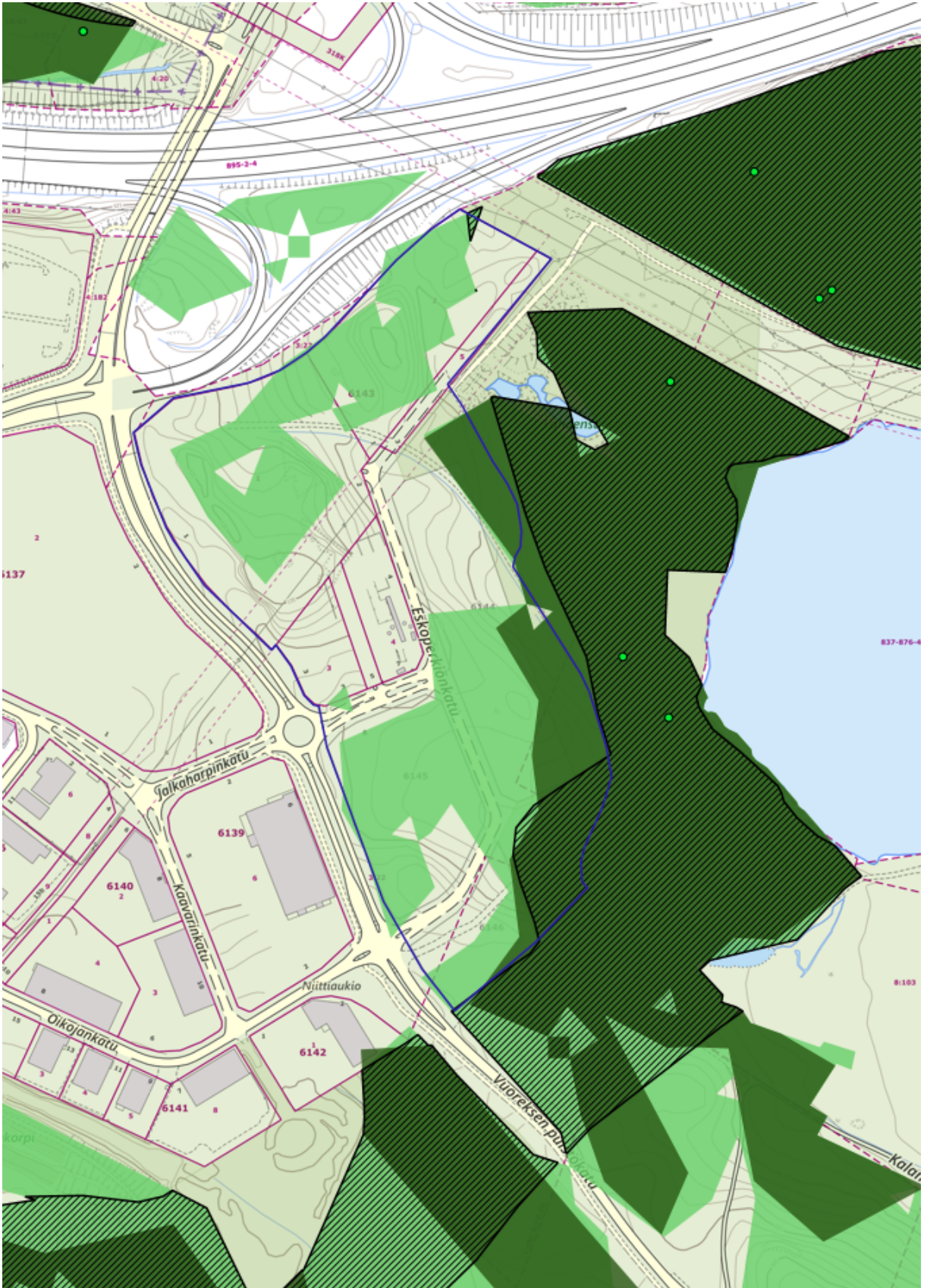
5.3 Lahokaviosammal

Lahokaviosammal (*Buxbaumia viridis*) on EU:n luontodirektiivin II-liitteen laji ja luonnonsuojelulailla rauhoitettu laji (LSA 471/2013). Vuoden 2019 Punaisessa kirjassa lahokaviosammal on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (EN) (Hyvärinen ym. 2019).

Lahokaviosammalta esiintyy pääasiassa kosteissa metsissä, joissa on runsaasti lahoppuuta. Se kasvaa pitkälle lahonneella maapuulla ja kannoilla, etenkin havupuulla, ja suosiikin vanhoja kuusivaltaisia lehtoja ja korpia. Myös muut pienilmastoltaan kosteat ja varjoiset elinympäristöt, kuten puronvarret ja pohjoisrinteiden kosteat kangasmetsät, soveltuvat hyvin lahokaviosammalen elinympäristöksi. Tärkeää on lahoppuujatkumo, joka takaa sopivan lahoppuun kasvualustaksi myös tulevaisuudessa.

Lahdesjärven selvitysalue on osa koko Tampereen kattavaa lahokaviosammalselvitystä (TreLhks2021), jonka tarkoituksena on selvittää lahokaviosammalen suotuisan suojelun tila Tampereella. Työssä kartoitettiin lahokaviosammalta vain nykyisen selvitysalueen pohjoisnurkasta, josta sitä ei löydetty. Työssä kuitenkin arvioitiin, että selvitysalueen itäosat ovat lahokaviosammalle erityisen soveltuvia alueita, ja lähes koko selvitysalue mahdollisesti soveltuvaa aluetta (kuva 12).

Tämän selvityksen perusteella suuri osa selvitysalueesta ei ole lahokaviosammalle soveltuvaa elinympäristöä, sillä se on laajalti hyvin nuorta metsää, ja luoteisosiltaan myös melko kuivaa. Selvitysalueen itäosien kuusivaltaiset lehtomaisen kankaan kuviot kuitenkin suositellaan kartoitettavaksi, samoin selvitysalueen pohjoisosan melko kostea tuore kangas (kuva 13). Myös selvitysalueen kaakkoisosissa on soveltuva tuoreen kankaan kuvio, mutta se kartoitettiin jo TreLhks2021-työn yhteydessä. Alueiden lahoppumäärä on vähäistä, mutta muutoin ne soveltuvat lahokaviosammalen elinympäristöksi.

Kuva 12. Lähtötietojen pohjalta lahkaviosammalle mahdollisesti soveltuvat (kuvattu vaaleanvihreällä) ja erityisen soveltuvat (kuvattu tummanvihreällä) alueet. Tampereen lahkaviosammalselvityksessä kartoitetut alueet on kuvattu mustalla vinoraidoituksella, ja vihreät pisteet kuvaavat lajihavaintoja. Lähde: Tampere 2021 (TreLhks2021).

5.4 Huomionarvoiset lintulajit

Huomionarvoisille lintulajeille tärkeitä elinympäristöjä ovat esimerkiksi suot, rannat ja kosteikot, pienipiirteinen maatalousmaisema, sekä varttuneet lahoppuustoiset metsät, etenkin kuusivaltaiset tuoreet metsät ja lehtipuumetsät. Lintulajien uhanalaistumisen taustalla ovat etenkin näiden elinympäristöjen muuttuminen ja häviäminen (Hyvärinen ym. 2019). Sen sijaan linnustollisesti vähempiarvoisia elinympäristöjä ovat esimerkiksi taimikot ja nuoret männiköt.

Selvitysalueen harventamattoman nuoren metsikön linnustolliset arvot ovat vaatimattomia. Selvitysalueen rajalla on vuonna 2019 havaittu todennäköisesti pesivä pensaskerttu (NT), joka on kosteitten niittyjen ja pensaikkoisten avomaiden laji. Pensoittuvana hakkuualueena selvitysalue voi soveltua muillekin pensaikkomaiden huomionarvoisille lintulajeille.

Selvityshetkellä alue oli kuitenkin jo niin tiheää taimikkoa, ettei ole erityisen soveltuva puoliavoimenkaan ympäristön lajeille. Myöskään selvitysalueen varttuneemmat metsiköt eivät pienen kokonsa ja vähäisen lahoppuuston määrän takia tarjoa elinympäristöjä huomionarvoisille metsälajeille.

5.5 Huomionarvoiset hyönteislajit

Huomionarvoisille hyönteislajeille tärkeitä elinympäristöjä ovat vanhat lahoppuiset metsät, pienvedet ja kosteikot, sekä paahdeympäristöt, kuten ruderaattialueet, kalliot ja kedot. Myös huomionarvoisille hyönteislajeille tärkeiden ravintokasvien esiintyminen viittaa soveltuvaan elinympäristöön.

Selvitysalueella oli muutama kuvio varttuneempaa kuusivaltaista metsää, jolla kuolleen puun määrä oli kuitenkin sen verran alhainen, etteivät ne vaikuta vanhojen metsien hyönteislajistolle tärkeiltä elinympäristöiltä.

Louhikon ja tienvarren ruderaattialueet ovat potentiaalisia huomionarvoisten hyönteislajien elinympäristöjä. Ne ovat paahteisia, hiekkapohjaisia ja avoimia. Niiden kasvillisuus on kuitenkin lajistoltaan melko yksipuolista, ja havaitut lajit ovat tyyppillisiä joutomaiden ja tienvarsien lajeja. Alueella siis tuskin on merkittävää arvoa huomionarvoisille hyönteislajeille.

6 Maankäytön suositukset ja lisäselvitystarpeet

Vuoreksen puistokadun itäpuolisen alueen asemakaavan 8858 laadinta sisältyy kaavoitusohjelmaan vuosille 2021–2025 ja on ajoitettu vuodelle 2022. Tavoitteena on muuttaa noin 10 hehtaarin kokoisen alueen kortteli- ja katurakennetta sopivammaksi isommille yrityksille sekä käyttötarkoitukset nykyistä kysyntätilannetta vastaavaksi.

Asemakaavassa tutkitaan rakentamisalueen laajentamista luontoarvot ja massatasapaino huomioiden.

Luontoselvityksen tavoitteena oli tuottaa lisätietoa asemakaava-alueen luontoarvoista maankäytön suunnittelua varten. Selvitysalueella ei havaittu sellaisia luontotyyppien tai kasvillisuuden luontoarvoja, jotka ovat maankäytön suunnittelussa velvoittavia. Tämän tarkastelun perusteella suuri osa selvitysalueesta ei myöskään ole huomionarvoiselle lajistolle soveltuvaa elinympäristöä. Selvitysalueen luonto on pääasiassa hyvin pitkälle ihmisen muokkaamaa, ja metsät ovat suurelta osin hyvin nuoria. Selvitysalueen itäosissa on kuitenkin kaksi kuusivaltaista lehtomaisen kankaan kuviota ja tuoreen kankaan kuvio, joille suositellaan toteutettavaksi lahokaviosammalselvitys (kuva 13). Näillä metsäkuvioilla on myös potentiaalia toimia osana liito-oravan tai lepakoiden elinympäristöä.

Kuva 13. Keltaisella kuvattuna ovat alueet, joille suositellaan lahokaviosammalselvitystä.

7 Viittaukset

Caetano S. 2021: Lahdesjärven Vuoreksen puistokadun viitasammakkoselvitys.

Hyvärinen E., Juslén A., Kempainen E., Uddström A. & Liukko U.M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus.

Korte K. 2002: Särkijärven ja sen luoteispuolisen alueen eliöstö- ja biotooppiselvitys.

Mustajärvi K. & Onttonen N. 2014: Lepakkoselvitys: Vuoreksen Västringinmäen yleissuunnitelma nro 1039. Donna ID 1 232 404

Mäkelä T. 2019: Vuoreksen Västringinmäen asemakaavan nro 8587 pesimälinnustoselvitys. Donna ID 3 201 513.

Suomen lajitietokeskus 2021: Laji.fi-tietokanta. <https://laji.fi/> viranomaistiedot haettu 23.3.2021

Tampereen kaupunki 2017: Kantakaupungin liito-oravaselvitys 2016.

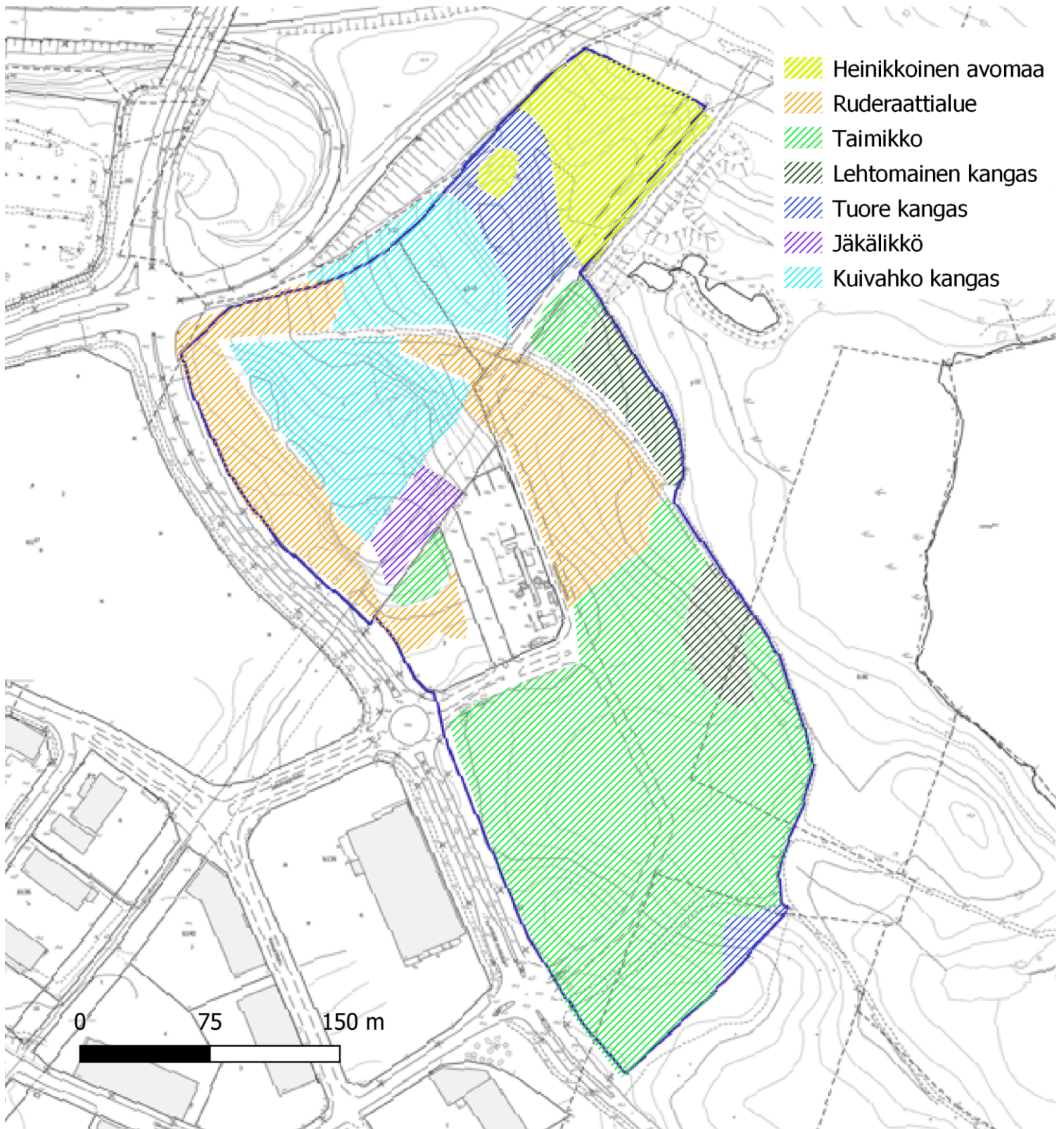
Tampereen kaupunki 2019: Vuoreksen Västringinmäen asemakaavan nro 8587 kasvisto- ja liito-oravaselvitys.

Tampereen kaupunki 2020: Liito-orava osana yleiskaavan viherverkkoa. Seuranta 2017-2019.

Tampereen kaupunki 2021: Tampereen karttapalvelu Oskari. <https://kartat.tampere.fi/oskari/?login=true> käyty 28.7.2021

Virta T. 2018: Lepakkoselvitys: Västringinmäen asemakaava nro 8587. Donna ID 2 983 692

Liite 1. Selvitysalueen luontotyytit

Liite 2. Kasvillisuuskartoituksen lajilista

Ruderaattialueet

Puuvartiset lajit:

<i>Alnus incana</i>	harmaaleppä
<i>Betula pubescens</i>	hieskoivu
<i>Picea abies</i>	kuusi (taimi)
<i>Rubus idaeus</i>	vadelma
<i>Salix caprea</i>	raita
<i>Salix phylicifolia</i>	kiiltopaju

Ruohovartiset lajit:

<i>Achillea millefolium</i>	siankärsämä
<i>Agrostis capillaris</i>	nurmirölli
<i>Angelica sylvestris</i>	karhunputki
<i>Arctium tomentosum</i>	seittitakiainen
<i>Artemisia vulgaris</i>	pujo
<i>Barbarea vulgaris</i>	peltokanankaali
<i>Calamagrostis epigejos</i>	hietakastikka
<i>Carduus crispus</i>	kyläkarhiainen
<i>Chamaenerion angustifolium</i>	maitohorsma
<i>Cirsium arvense</i>	pelto-ohdake
<i>Cirsium vulgare</i>	piikkiohdake
<i>Deschampsia flexuosa</i>	metsälauha
<i>Elytrigia repens</i>	juolavehnä
<i>Erigeron canadensis</i>	kanadankoiransilmä
<i>Fragaria vesca</i>	ahomansikka
<i>Galeopsis tetrahit</i>	karheapillike
<i>Hieracium umbellata</i>	sarjakeltano
<i>Hypericum maculatum</i>	särmäkuisma
<i>Linaria vulgaris</i>	kannusruoho
<i>Lupinus polyphyllus</i>	komealupiini
<i>Matricaria chamomilla</i>	kamomillasaunio
<i>Melampyrum sylvaticum</i>	metsämaitikka
<i>Melilotus albus</i>	valkomesikkä
<i>Pilocella officinarum</i>	huopakeltano
<i>Plantago major</i>	piharatamo
<i>Poa pratensis</i>	niittyurmikka
<i>Potentilla argentea</i>	hopeahanhikki
<i>Potentilla norvegica</i>	peltohanhikki
<i>Prunella vulgaris</i>	niittyhumala
<i>Ranunculus acris</i>	niittyleinikki
<i>Schenodorus pratensis</i>	nurminata
<i>Senecio viscosus</i>	tahmavillakko
<i>Solidago virgaurea</i>	kultapiisku
<i>Tanacetum vulgare</i>	pietaryrtti

Taraxacum spp.
Trifolium hybridum
Trifolium pratense
Tussilago farfara

voikukka
alsikeapila
puna-apila
leskenlehti

Heinikkoinen avomaa

Puuvartiset lajit:

<i>Alnus incana</i>	harmaaleppä
<i>Betula pubescens</i>	hieskoivu
<i>Rubus idaeus</i>	vadelma
<i>Salix caprea</i>	raita
<i>Salix cinerea</i>	tuhkapaju
<i>Sorbus aucuparia</i>	pihlaja

Ruohovartiset lajit:

<i>Achillea millefolium</i>	siankärsämö
<i>Aegopodium podagraria</i>	vuohenputki
<i>Agrostis capillaris</i>	nurmirölli
<i>Angelica sylvestris</i>	karhunputki
<i>Artemisia vulgaris</i>	pujo
<i>Calamagrostis arundinacea</i>	metsäkastikka
<i>Calamagrostis epigejos</i>	hietakastikka
<i>Chamaenerion angustifolium</i>	maitohorsma
<i>Cirsium arvense</i>	pelto-ohdake
<i>Cirsium vulgare</i>	piikkiohdake
<i>Equisetum sylvaticum</i>	metsäkorte
<i>Filipubescens ulmaria</i>	mesiangervo
<i>Lathyrus pratensis</i>	niittynätkelmä
<i>Leontodon autumnalis</i>	syysmaitiainen
<i>Lupinus polyphyllus</i>	komealupiini
<i>Matricaria chamomilla</i>	kamomillasaunio
<i>Phleum pratense</i>	nurmitähkiö
<i>Pteridium aquilinum</i>	sananjalka
<i>Tanacetum vulgare</i>	pietaryrtti
<i>Taraxacum</i> spp.	voikukka
<i>Trifolium pratense</i>	puna-apila
<i>Trifolium repens</i>	valkoapila
<i>Urtica dioica</i>	nokkonen
<i>Vicia cracca</i>	hiirenvirna

Metsänreunat

<i>Achillea millefolium</i>	siankärsämö
<i>Achillea ptarmica</i>	ojakärsämö
<i>Aegopodium podagraria</i>	vuohenputki
<i>Agrostis capillaris</i>	nurmirölli
<i>Angelica sylvestris</i>	karhunputki
<i>Anthriscus sylvestris</i>	koiranputki
<i>Artemisia vulgaris</i>	pujo
<i>Barbarea vulgaris</i>	peltokanankaali
<i>Calamagrostis arundinacea</i>	metsäkastikka
<i>Campanula patula</i>	harakankello
<i>Carduus crispus</i>	kyläkarhiainen
<i>Chamaenerion angustifolium</i>	maitohorsma
<i>Chelidonium majus</i>	keltamo
<i>Cirsium arvense</i>	pelto-ohdake
<i>Cirsium vulgare</i>	piikkiohdake
<i>Dactylis glomerata</i>	koiranheinä
<i>Galium album</i>	paimenmatara
<i>Geranium sylvaticum</i>	metsäkurjenpolvi
<i>Geum urbanum</i>	kyläkellukka
<i>Epilobium ciliatum</i>	vaalea-amerikanhorsma
<i>Equisetum sylvaticum</i>	metsäkorte
<i>Filipubescens ulmaria</i>	mesiangervo
<i>Fragaria vesca</i>	ahomansikka
<i>Hieracium umbellata</i>	sarjakeltano
<i>Hypericum maculatum</i>	särmäkuisma
<i>Leontodon autumnalis</i>	syysmaitiainen
<i>Linaria vulgaris</i>	kannusruoho
<i>Lupinus polyphyllus</i>	komealupiini
<i>Matricaria chamomilla</i>	kamomillasaunio
<i>Melampyrum sylvaticum</i>	metsämaitikka
<i>Plantago major</i>	piharatamo
<i>Ranunculus acris</i>	niittyleinikki
<i>Rubus saxatilis</i>	lillukka
<i>Solidago virgaurea</i>	kultapiisku
<i>Tanacetum vulgare</i>	pietaryrtti
<i>Trifolium hybridum</i>	alsikeapila
<i>Trifolium medium</i>	metsäapila
<i>Trifolium pratense</i>	puna-apila
<i>Trifolium repens</i>	valkoapila
<i>Tussilago farfara</i>	leskenlehti
<i>Urtica dioica</i>	nokkonen
<i>Vicia cracca</i>	hiirenvirna

Taimikot

Puuvartiset lajit

<i>Acer platanoides</i>	vaahtera (taimi)
<i>Alnus incana</i>	harmaaleppä
<i>Betula pubescens</i>	hieskoivu
<i>Picea abies</i>	kuusi
<i>Pinus sylvestris</i>	mänty
<i>Populus tremula</i>	haapa
<i>Ribes alpinum</i>	taikinamarja
<i>Rubus idaeus</i>	vadelma
<i>Salix caprea</i>	raita
<i>Salix cinerea</i>	tuhkapaju
<i>Salix phylicifolia</i>	kiiltopaju
<i>Sambucus racemosa</i>	tertuselja
<i>Sorbus aucuparia</i>	pihlaja

Ruohovartiset lajit

<i>Achillea millefolium</i>	siankärsämö
<i>Achillea ptarmica</i>	ojakärsämö
<i>Aegopodium podagraria</i>	vuohenputki
<i>Agrostis capillaris</i>	nurmirölli
<i>Alchemilla</i> spp.	poimulehti
<i>Angelica sylvestris</i>	karhunputki
<i>Anthriscus sylvestris</i>	koiranputki
<i>Artemisia vulgaris</i>	pujo
<i>Atriplex patula</i>	kylämaltsa
<i>Barbarea vulgaris</i>	peltokanankaali
<i>Calamagrostis arundinacea</i>	metsäkastikka
<i>Calamagrostis epigejos</i>	hietakastikka
<i>Chamaenerion angustifolium</i>	maitohorsma
<i>Cirsium arvense</i>	pelto-ohdake
<i>Cirsium heterophyllum</i>	huopaohdake
<i>Cirsium vulgare</i>	piikkiohdake
<i>Convallaria majalis</i>	kielo
<i>Deschampsia flexuosa</i>	metsälauha
<i>Dryopteris carthusiana</i>	metsäalvejuuri
<i>Equisetum sylvaticum</i>	metsäkorte
<i>Filipubescens ulmaria</i>	mesiangervo
<i>Fragaria vesca</i>	ahomansikka
<i>Galium album</i>	paimenmatara
<i>Geranium sylvaticum</i>	metsäkurjenpolvi
<i>Hieracium umbellata</i>	sarjakeltano
<i>Hypericum maculatum</i>	särmäkuisma
<i>Lupinus polyphyllus</i>	komealupiini
<i>Lysimachia europea</i>	metsätähti
<i>Maianthemum bifolium</i>	oravanmarja
<i>Malva alcea</i>	ruusumalva

<i>Melampyrum sylvaticum</i>	metsämaitikka
<i>Melica nutans</i>	nuokkuhelmikkä
<i>Phleum pratense</i>	nurmitähkiö
<i>Pilocella officinarum</i>	huopakeltano
<i>Plantago major</i>	piharatamo
<i>Poa pratensis</i>	niittyurmikka
<i>Polypodium vulgare</i>	kallioimarre
<i>Potentilla palustris</i>	kurjenjalka
<i>Pteridium aquilinum</i>	sananjalka
<i>Ranunculus acris</i>	niittyleinikki
<i>Rubus saxatilis</i>	lillukka
<i>Rumex acetosella</i>	ahosuolaheinä
<i>Rumex longifolius</i>	hevonhierakka
<i>Schenodorus pratensis</i>	nurminata
<i>Solanum dulcamara</i>	punakoiso
<i>Solidago virgaurea</i>	kultapiisku
<i>Sonchus arvensis</i>	peltovalvatti
<i>Tanacetum vulgare</i>	pietaryrtti
<i>Trifolium hybridum</i>	alsikeapila
<i>Trifolium medium</i>	metsäapila
<i>Trifolium pratense</i>	puna-apila
<i>Trifolium repens</i>	valkoapila
<i>Tussilago farfara</i>	leskenlehti
<i>Urtica dioica</i>	nokkonen
<i>Vaccinium myrtillus</i>	mustikka
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	puolukka
<i>Vicia cracca</i>	hiirenvirna

Lehtomaiset kankaat

Puuvaraiset lajit

<i>Acer platanoides</i>	vaahtera (taimi)
<i>Alnus incana</i>	harmaaleppä (taimia)
<i>Betula pubescens</i>	hieskoivu
<i>Picea abies</i>	kuusi
<i>Populus tremula</i>	haapa
<i>Ribes alpinum</i>	taikinamarja
<i>Rubus idaeus</i>	vadelma
<i>Salix caprea</i>	raita
<i>Salix cinerea</i>	tuhkapaju
<i>Sorbus aucuparia</i>	pihlaja

Ruohovartaiset lajit

<i>Aruncus dioicus</i>	töyhtöangervo
<i>Brachypodium pinnatum</i>	mäkilehtoluste
<i>Dryopteris carthusiana</i>	metsäalvejuuri
<i>Dryopteris expansa</i>	isoalvejuuri
<i>Geranium sylvaticum</i>	metsäkurjenpolvi
<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	metsäimarre
<i>Hepatica nobilis</i>	sinivuokko
<i>Linnaea borealis</i>	vanamo
<i>Lysimachia europea</i>	metsätähti
<i>Maianthemum bifolium</i>	oravanmarja
<i>Melampyrum sylvaticum</i>	metsämaitikka
<i>Oxalis acetosella</i>	käenkaali
<i>Rubus saxatilis</i>	lillukka
<i>Solidago virgaurea</i>	kultapiisku
<i>Vaccinium myrtillus</i>	mustikka
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	puolukka

Tuoreet kankaat

Puuvaraiset lajit

<i>Alnus incana</i>	harmaaleppä
<i>Betula pubescens</i>	hieskoivu
<i>Picea abies</i>	kuusi
<i>Pinus sylvestris</i>	mänty
<i>Populus tremula</i>	haapa
<i>Quercus robur</i>	tammi (taimi)
<i>Ribes alpinum</i>	taikinamarja
<i>Ribes nigrum</i>	mustaherukka
<i>Rubus idaeus</i>	vadelma
<i>Salix caprea</i>	raita
<i>Salix phylicifolia</i>	kiiltopaju
<i>Sambucus racemosa</i>	tertuselja
<i>Sorbus aucuparia</i>	pihlaja (taimia)

Ruohovartiset lajit

<i>Aegopodium podagraria</i>	vuohenputki
<i>Convallaria majalis</i>	kielo
<i>Deschampsia flexuosa</i>	metsälauha
<i>Dryopteris carthusiana</i>	metsäalvejuuri
<i>Equisetum sylvaticum</i>	metsäkorte
<i>Galium palustre</i>	rantamatara
<i>Geranium sylvaticum</i>	metsäkurjenpolvi
<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	metsäimarre
<i>Linnaea borealis</i>	vanamo
<i>Lupinus polyphyllus</i>	komealupiini
<i>Lysimachia europea</i>	metsätähti
<i>Maianthemum bifolium</i>	oravanmarja
<i>Melampyrum sylvaticum</i>	metsämaitikka
<i>Melica nutans</i>	nuokkuhelmikkä
<i>Oxalis acetosella</i>	käenkaali
<i>Pteridium pinetorum</i>	sananjalka
<i>Ranunculus repens</i>	rönsyleinikki
<i>Reynoutria</i> spp.	jättitatar
<i>Solidago virgaurea</i>	kultapiisku
<i>Vaccinium myrtillus</i>	mustikka
<i>Veronica officinalis</i>	rohtotädyke
<i>Viola riviniana</i>	metsäorvokki

Kuivahkot kankaat

Puuvartiset lajit

<i>Alnus incana</i>	harmaaleppä
<i>Betula pubescens</i>	hieskoivu
<i>Picea abies</i>	kuusi
<i>Pinus sylvestris</i>	mänty
<i>Prunus padus</i>	tuomi
<i>Populus tremula</i>	haapa
<i>Rubus idaeus</i>	vadelma
<i>Salix caprea</i>	raita
<i>Salix cinerea</i>	tuhkapaju
<i>Salix phylicifolia</i>	kiiltopaju
<i>Sorbus aucuparia</i>	pihlaja

Ruohovartiset lajit

<i>Calamagrostis epigejos</i>	hietakastikka
<i>Calluna vulgaris</i>	kanerva
<i>Convallaria majalis</i>	kielo
<i>Deschampsia flexuosa</i>	metsälauha
<i>Leontodon autumnalis</i>	syysmaitiainen
<i>Lupinus polyphyllus</i>	komealupiini
<i>Maianthemum bifolium</i>	oravanmarja
<i>Melampyrum sylvaticum</i>	metsämaitikka
<i>Pteridium aquilinum</i>	sananjalka
<i>Solidago virgaurea</i>	kultapiisku
<i>Trifolium pratense</i>	puna-apila
<i>Vaccinium myrtillus</i>	mustikka
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	puolukka

Jäkälikkö*Betula pubescens**Cladonia arbuscula**Cladonia rangiferina**Picea abies**Sorbus aucuparia**Calluna vulgaris**Vaccinium vitis-idaea*

hieskoivu

valkoporonjäkäle

harmaaporonjäkäle

kuusi

pihlaja

kanerva

puolukka